

[Ih Nørlund.]

og fortvivlede ønskedrømme, og også det er udtryk for samfundets krise. Men angst er ingen god vejleder, den fører tværtimod til, at man affinder sig med det bestående og retter blikket bagud, skønt sikring af menneskenes fremtid tværtimod fordrer, at man ikke finder sig i de åbenlyse misforhold.

En umiddelbar reaktion er ofte at give teknikken og videnskaben skylden; det har ikke megen mening, det nytter i hvert tilfælde ikke noget. Hvad der én gang er opfundet eller vundet indsigt i, kan der ikke lukkes for igen. Opgaven består da også i noget helt andet, nemlig at sikre, at teknik og videnskab udnyttes rigtigt til folkets bedste, og det kræver ændringer i samfundet, når betingelserne for en sådan udnyttelse skal sikres. Løsningen kan kun bestå i, at produktionsforholdene, samfundsstrukturen, bringes i overensstemmelse med den udviklingsgrad, produktivkræfterne har nået. Vor tids enorme produktivkræfter kræver samfundsmæssig styring, og det vil i sidste instans sige overgang fra privatkapitalistiske monopolers magtorden til styring af dem ved socialistisk kollektivitet. Og i det lys må vi også se de skridt, som umiddelbart må foretages.

Alt dette gælder også og ikke mindst energipolitikken: Energien er naturens kræfter sat i menneskets tjeneste; den er det blod, uden hvilket produktion og samfund ikke kan trives, endsiige udvikles. Også på dette område søger nogle udvejen i at standse væksten: en nulvækst; selve væksten udskrives som et onde. Det er igen en af tidens konfusioner. Det er selvfølgelig rigtigt, at vækst ikke nødvendigvis fører til menneskelige fremskridt — og vi har erfaring nok for, hvordan den kan føre til unyttigt eller skadeligt spild, som selvsagt bør stoppes — men skal dog ikke føre til at glemme, at uden stadig og omfattende energivækst kan der ikke sikres den rigelighed af fornødheder og fritid for menneskene, som er forudsætningen for virkelig menneskelig udfoldelse; den er verden endnu langt fra.

Vi, som ser hen til, at folket i en ikke for fjern fremtid skal overtage produktionsapparatet, kan ikke anse det som en opgave at standse produktivkræfternes vækst — indtil da bliver der så meget mindre at overtage

— men det er selvsagt ikke ligegyldigt hvilken vækst. Vi finder det derfor også rigtigt, at der fremlægges en energiplan; vi har bemærket os, at det i den hedder, at det i lyset af udviklingsperspektiverne er nødvendigt at styre udviklingen mere målbevidst end tidligere og som led heri at tilrettelægge en langsigtet planlægning, som kan danne grundlag for de politiske indgreb, som vil blive nødvendige.

Det indeholder en vis form for indrømmelse til nogle af de her fremsatte synspunkter, og det er ikke herimod, vores kritik retter sig. Den går derimod på, at man, indbefattet hele den gennemførte energilovgivning, ikke har skaffet sig de nødvendige instrumenter til at virkeliggøre en sådan hensigtserklæring, endsiige en demokratisk og national energipolitik. Man kan ikke klage på, at vi ikke har advaret derom i tide: vi har beständig fremhævet, at en nationalisering af hele energisektoren var blevet en nødvendighed. Men selv vores forsøg på bare at opnå begrænsede forbedringer blev afvist, og som det er nu, hænger planen ret så løst i luften.

Der findes i planen rationelle elementer, som vi kan støtte, f. eks. den målsætning at sikre en bredere alsidig energibasis, varmeplanens idé om rationel udnyttelse af overskudsvarme fra el og anden produktion, udbygningen af et naturgasforsyningsnet, navnlig når det gøres med henblik på at kunne omstilles til et af fremtidens energiforsyningsmidler, nemlig brinten, og den forstærkede energiforskning. Men ved nærmere efterprøvelse viser det sig unægtelig, at disse og andre led i planen bygger på løst grundlag, og hertil nogle korte bemærkninger:

I argumentationen for planen spiller økonomiske opgivelser en fremtrædende rolle, men, som det bemærkes på side 92, er privatøkonomiske krav til foranstaltningernes indtjeningssevne ikke nødvendigvis sammenfaldende med det samfundsmæssigt optimale. Derfor var der netop mere grund til at gøre dækningen af folkets og landets behov til udgangspunktet, ikke de prismæssige opstillinger, dette så meget mere som de økonomiske vurderinger indrømmes at være overordenlig meget på det løse. Der ses bort fra konjunktursvingninger, og det indrømmes, at kapitalismens økonomiske be-